

Rendalen kommune

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak: 22/461-3

Saksbehandler: Kontrollutvalget

SAMLET SAKSFREMSTILLING - EIERSKAPSKONTROLL OG FORVALTNINGSREVISJON I ABAKUS AS

Saksnr. **Utvalg**
11/22 Kommunestyret

Møtedato
24.02.2022

Saksdokumenter:

Rapport eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS, datert 01.02.22.

Saksframlegg:

Kontrollutvalget i Alvdal tok initiativ til et fellesprosjekt for eierkommunene for en eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS. Åtte kommuner sluttet seg helt eller delvis til prosjektet:

Kommune	Forvaltningsrevisjon	Eierskapskontroll
Alvdal	X	X
Folldal	X	X
Os	X	X
Røros	X	
Tolga	X	X
Frøya	X	X
Tynset	X	
Rendalen	X	X

Prosjektplanen ble vedtatt i kontrollutvalget i sak 26/2021 den 20.09.2021. Revisors endelige rapport forelå den 24.januar 2022, og er gjennomført i henhold til prosjektplanen. Det er utarbeidet en samlet rapport, hvor eierskapskontrollen er omtalt i kapittel 3.

Abakus har bare gitt tilbakemelding på forvaltningsrevisjonen, og kommunen ved ordfører har gitt tilbakemelding på eierskapskontrollen. Høringssvarene er vedlagt rapporten, og omtalt i kapittel 7.

Eierskapskontroll

Formålet med eierskapskontrollen var å undersøke om kommunen utøver eierskapet i Abakus i tråd med kommunestyrets vedtak, aksjeloven og etablerte normer for god eierstyring.

Metoden som er brukt er dokumentgjennomgang og intervju med ordfører som kommunens eierrepresentant. Dokumentgjennomgangen har bestått av en gjennomgang av kommunens eierskapsmelding, undersøkelse om det er særskilte vedtak knyttet til eierskapet i Abakus AS samt innhenting av vedtekter, aksjonæravtale og protokoller fra generalforsamlinger i Abakus.

Revisor konkluderer med: «Rendalen kommune har ingen eierskapsmelding slik kommuneloven stiller krav om. Dermed har ikke kommunestyret angitt noen prinsipper og føringer som supplerer vedtekter, aksjonæravtale og bestemmelser i aksjeloven. Revisjonen betrakter en eierskapsmelding som kommunestyrets viktigste verktøy for å utøve eierstyring. Bortsett fra denne mangelen, mener revisjonen at kommunen i hovedsak lever opp til de viktigste krav og forventninger som er knyttet til eierskap i et aksjeselskap. Som eierrepresentant forholder ordføreren seg til selskapet gjennom generalforsamlinger og eiermøter. Kommunens administrasjon ivaretar kundeforholdet, og selskapets styre og daglige leder selskapets virksomhet. En slik rollefordeling er i tråd med normene for god eierstyring.

Revisjonen har forståelse for at det må stokkes om på arbeidsoppgavene under pandemien, men mener likevel at kommunen burde hatt en konkret plan for når og hvordan eierskapsmeldingen skal utarbeides. Revisjonen har også merket seg at det ikke er avklart noe sted hvor lang ordførerens myndighet som eierrepresentant strekker seg. Ettersom det bare har blitt behandlet kurante saker i Abakus sine generalforsamlinger så langt, har det ikke vært et aktuelt tema. Med tanke på ukurante saker som kan komme både i dette og andre selskap, mener revisjonen at eierskapsmeldingen bør angi om slike saker først må avklares av kommunestyret.

Kommunens formål med eierskapet i Abakus fremgår av saksbehandlingen da kommunen kjøpte aksjer i selskapet, og revisjonen mener at tilsvarende bør angis i eierskapsmeldingen. Etter at meldingen er vedtatt bør kommunens generelle styringssignal formidles til styret gjennom eiermøte. Kommunestyret får ingen årlig rapport om virksomheten og tilstanden til Abakus. Etter revisjonens mening bør kommunen vurdere om det skal innføres slike rutiner både for Abakus og andre selskaper».

I rapporten fremmer revisor fem anbefalinger til Rendalen kommune:

Revisor vil anbefale Rendalen kommune

1. å utarbeide en eierskapsmelding som tilfredsstiller kravene i kommunelovens § 26-1, og som
 - beskriver formålet og føringene for eierskapet i Abakus
 - avklarer hvor lang ordførerens myndighet som eierrepresentant strekker seg og hvordan kommunikasjonen med kommunestyret skal foregå
2. å etablere årlige rapporteringsrutiner til kommunestyret om virksomheten og tilstanden til Abakus og øvrige selskaper
3. å formidle styringssignalene som blir vedtatt i eierskapsmeldingen til Abakus sitt styre
4. å avklare når og hvordan eierskapsmeldingen skal revideres
5. på prinsipielt grunnlag avklare om ordfører og kommunedirektør kan sitte i styrene for selskapene kommunen eier

Forvaltningsrevisjon

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å finne ut om kommunene er fornøyde med tjenestene, om selskapsforvaltningen er underlagt betryggende kontroll, og om samhandlingen med kommunene fungerer tilfredsstillende. Revisjonen vurderer ikke om innkjøpsfunksjonene er en hensiktsmessig organisert eller om nytten med innkjøpssamarbeidet forsvarer kostnadene. Det er heller ikke vurdert om dekningsområdet og deltakeromfanget i Abakus er hensiktsmessig for å oppnå besparelser eller andre gevinster for kommunene. I kapittel 1.4 er det omtalt en undersøkelse om innkjøpssamarbeidet i kommunesektoren som er gjennomført for nærings- og fiskeridepartementet. Sekretariatet ser at den omtalte undersøkelsen kan supplere noe informasjon om organisering av innkjøpssamarbeid dersom det er av interesse. Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom spørreundersøkelse, dokumentgjennomgang og intervjuer. Nedenfor følger de tre valgte problemstillingene hvor en sammenfatning av revisors konklusjoner er omtalt under hver enkelt problemstilling.

1. Hvor fornøyde er deltakerkommunene med tjenestene fra Abakus?

Kundetilfredsheten er belyst gjennom en spørreundersøkelse, og svarene ga gjennomgående positive tilbakemeldinger om jobben som Abakus utfører, og om hvordan samhandlingen med selskapet fungerer. Med unntak for én påstand, var flertallet av respondenter enten helt eller delvis enige i at de opplevde Abakus på denne måten. Den ene påstanden med mer kritiske tilbakemeldinger var knyttet til mangler i avtaleoversiktene. I tillegg var kundene noe splittet i vurderingen av om Abakus hadde tilstrekkelig kapasitet til å utføre oppgavene sine.

2. Har Abakus den nødvendige kompetanse, kapasitet og system til å ivareta sin oppgave for deltakerkommunene?

Revisjonen konkluderer med at Abakus har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å ivareta oppgavene, og at internkontrollsystemene i hovedsak er tilfredsstillende. Revisjonen gjør oppmerksom på at styret har ansvar for å påse at systemene for internkontroll på innkjøpsområdet blir overholdt, og at selskapets risikoforhold blir systematisk gjennomgått og dokumentert. Etter revisjonens mening har ikke disse to styreoppgavene blitt tilstrekkelig ivaretatt.

3. Er rolle- og ansvarsfordelingen mellom Abakus og kommunene tydelig avklart?

Sett ut fra både kundenes og selskapets perspektiv mener revisjonen at rolle- og ansvarsforholdene i anskaffelsesarbeidet er tilstrekkelig avklart. Revisjonen bemerker at det er mangler ved avtaledokumentene, og at det synes å være svakheter ved de hjelpemidlene Abakus så langt har tilbudt kommunene. Revisjonen finner det kritikkverdig at selskapet ikke har påsett at tjenesteavtale mellom Alvdal kommune og Abakus ikke har vært på plass. Det er utformet avtaleutkast som tjenesteytingen er praktisert i tråd med, men det foreligger ikke formelle avtaledokumenter. Kommunene har ansvaret for at de opptrer lojalt overfor de ramme- og tjenesteavtalene de er tilsluttet, at avrop på rammeavtaler gjøres på foreskrevne måter, og at det utøves kontroll med at leverandørene overholder kontraktsvilkårene. Enkle og smidige systemløsninger er en forutsetning for at kommunene skal kunne ivareta dette ansvaret. Revisjonens har funnet indikasjoner på at systemene ikke har fungert optimalt, og ser positivt på at Abakus arbeider med å tilrettelegge for e-handelsløsninger for kommunene.

Revisors anbefalinger til Abakus AS på bakgrunn av forvaltningsrevisjonen er at selskapet bør sørge for at:

- selskapets styre utøver kontroll med at rutinene på innkjøpsområdet overholdes.
- styret gjennomgår selskapets risikoeksponering systematisk og regelmessig.
- avtaler om tjenesteytingen til kommunene blir formalisert.

Saksvurdering:

Rapporten viser at revisjonen gir oss svar på de valgte problemstillingene både for eierskapskontrollen og forvaltningsrevisjonen.

For eierskapskontrollen er det gitt noen anbefalinger til Rendalen kommune. I en høringsuttalelse om eierskapskontrollen svarer Rendalen kommune på de anbefalingene som er gitt av revisor i punkt 3.5.2 i rapporten.

Høringsuttalelsen er gjengitt på side 75 og 76 i rapporten.

Behandling:

Forvaltningsrevisor Leidulf Skarbø i Revisjon Midt-Norge presenterte rapporten via Teams.

Han hadde en grei og oversiktlig gjennomgang.

Utvalget hadde noen spørsmål til revisor, før de konkluderte med at de tar rapporten, og med de anbefalinger som kommer fram, til orientering.

Kontrollutvalgets vedtak:

Kontrollutvalget tar rapport om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS til orientering, og legger frem følgende innstilling for kommunestyret:

Kommunestyret tar rapporten om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS til orientering.

Kommunestyret vil følge opp følgende anbefalinger gitt av revisor:

1. å utarbeide en eierskapsmelding som tilfredsstiller kravene i kommunelovens § 26-1, og som
 - beskriver formålet og føringene for eierskapet i Abakus
 - avklarer hvor lang ordførerens myndighet som eierrepresentant strekker seg og hvordan kommunikasjonen med kommunestyret skal foregå
2. å etablere årlige rapporteringsrutiner til kommunestyret om virksomheten og tilstanden til Abakus og øvrige selskaper
3. å formidle styringssignalene som blir vedtatt i eierskapsmeldingen til Abakus sitt styre
4. å avklare når og hvordan eierskapsmeldingen skal revideres
5. på prinsipielt grunnlag avklare om ordfører og kommunedirektør kan sitte i styrene for selskapene kommunen eier

Kontrollutvalgets innstilling:

Rendalen kommune, kommunestyret, tar rapporten om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS til orientering.

Kommunestyret vil følge opp følgende anbefalinger gitt av revisor:

- 1. å utarbeide en eierskapsmelding som tilfredsstiller kravene i kommunelovens § 26-1, og som*
 - beskriver formålet og føringene for eierskapet i Abakus*
 - avklarer hvor lang ordførerens myndighet som eierrepresentant strekker seg og hvordan kommunikasjonen med kommunestyret skal foregå*
- 2. å etablere årlige rapporteringsrutiner til kommunestyret om virksomheten og tilstanden til Abakus og øvrige selskaper*
- 3. å formidle styringssignalene som blir vedtatt i eierskapsmeldingen til Abakus sitt styre*
- 4. å avklare når og hvordan eierskapsmeldingen skal revideres*
- 5. på prinsipielt grunnlag avklare om ordfører og kommunedirektør kan sitte i styrene for selskapene kommunen eier*

Behandling i Kommunestyret 24.02.2022:

Kontrollutvalgets innstilling enstemmig vedtatt

Vedtak i Kommunestyret 24.02.2022:

Rendalen kommune, kommunestyret, tar rapporten om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS til orientering.

Kommunestyret vil følge opp følgende anbefalinger gitt av revisor:

1. å utarbeide en eierskapsmelding som tilfredsstiller kravene i kommunelovens § 26-1, og som
 - beskriver formålet og føringene for eierskapet i Abakus
 - avklarer hvor lang ordførerens myndighet som eierrepresentant strekker seg og hvordan kommunikasjonen med kommunestyret skal foregå
2. å etablere årlige rapporteringsrutiner til kommunestyret om virksomheten og tilstanden til Abakus og øvrige selskaper
3. å formidle styringssignalene som blir vedtatt i eierskapsmeldingen til Abakus sitt styre
4. å avklare når og hvordan eierskapsmeldingen skal revideres
5. på prinsipielt grunnlag avklare om ordfører og kommunedirektør kan sitte i styrene for selskapene kommunen eier